

Miguel de Cervantes Saavedra

Aventurile
iscusitului hidalgo
DON QUIJOTE
de La Mancha

Traducere și adaptare: *Mircea Georgescu*

Ilustrații: *Gustave Doré*

ANDREAS PRINT

EL INGENIOSO
HIDALGO DON QUI-
XOTE DE LA MANCHA,

*Compuesto por Miguel de Cervantes
Saavedra.*

DIRIGIDO AL DUQUE DE BEJAR,
Marques de Gibraleon, Conde de Benalcazar, y Bañi-
res, Vizconde de la Puebla de Alcozer, Señor de
las villas de Capilla, Curiel, y
Burguillos.

Año,

1605.

CON PRIVILEGIO,
EN MADRID, Por Juan de la Cuesta.

Vendese en casa de Francisco de Robles, librero del Rey nro Sr.

Don Quijote de La Mancha
– Coperta primei ediții din 1605 –

MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA

La 9 octombrie 1647 se naște Miguel de Cervantes, fiul lui Rodrigo de Cervantes și al Leonorei de Cortinas, în orașul Alcala de Henares, ținutul Castiliei, regiune condusă, la acel timp, de Carol Quintul.

Își face studiile la Madrid, sub înțeleapta călăuzire a unui profesor învățat, fiind unul dintre școlarii cei mai harnici. Deși părinții își doresc să facă din el un preot sau un doctor, Cervantes, mare iubitor de literatură, începe să scrie versuri de foarte timpuriu.

O elegie asupra morții reginei Isabella de Valois, câteva sonete, un mic poem numit *Filene* au fost primele lui încercări, permise însă cu nepăsare de cititori.

Părăsește Spania și se oprește la Roma, unde mizeria îl silește să intre slugă la cardinalul Giulio Acquaviva, căruia îi servea și ca un fel de secretar.

Dezgustat, bineînțeles, Cervantes devine ostaș și ia parte cu multă râvnă la vestita bătălie de la Lepanto, câștigată de don Juan de Austria, la 1571, unde este și rănit.

Se înrolează timp de trei ani în garnizoana din Napoli.

Când dorește să treacă în Spania pe o galeră a lui Filip al 11-lea este prins de către Dali Mami, cel mai temut corsar din vremea aceea, și dus în Alger.

Se hotărăște în cele din urmă să evadeze în larg, împreună cu alți paisprezece robi, și ei spanioli. Un rob navarez, folosit de stăpânul său să îngrijească o grădină întinsă aproape de țărmul mării, își luă sarcina să sape, în locul cel mai ascuns, o boltă încăpătoare sub pământ, în stare să-i ascundă, până în ceasul dezrobirii, pe toți cei cincisprezece spanioli. Navarezul se strădui doi ani în șir până să dea gata ascunzătoarea.

Viano, omul care îi ajută în planul lor de evadare, luă de la vicerege o corabie ușoară și ajunsese pe coasta mării, în apropiere de Alger, la 28 septembrie 1677, unde era așteptat cu cea mai chinuitoare nerăbdare, dar, în clipa când corabia atinse pământul, câțiva mauri ce treceau întâmplător cu treburi spre țărm îi recunoscuseră numai-decât pe creștini și începură să strige după ajutor. Viano, tremurând de spaimă, vâsli din nou spre larg și, săltând printre valuri, se făcu nevăzut, nemiintorcându-se niciodată.

Cervantes, amăgit de soartă, trădat de tovarășul său și căzut din nou în robie, simți parcă și mai necruțătoare dorința de a scăpa din lanțuri. De patru ori încercă, și de fiecare dată era cât pe aci să fie răpus.

Regele Algerului, care ținea să fie el însuși stăpânul unui rob atât de curajos, îl cumpără pe Cervantes de la corsarul Mami și-l puse sub strașnică pază.

Mama lui Cervantes, Leonora de Cortinas, văduvă și săracă, vându tot ce mai avea și alergă la Madrid să ducă trei sute de ducați părinților Sfintei-Treimi, însărcinați cu răscumpărarea robilor. Această sumă nu era însă îndestulătoare; regele pretindea cinci sute de scuzi de aur. Călugării, înduioșați peste măsură de dragostea și râvna văduvei de a-și scăpa copilul din robie, întregiră suma, și Cervantes fu răscumpărat la 19 septembrie 1580, după o robie de cinci ani.

Reîntors în Spania, dezgustat de viața ostășească și hotărât să-și închine viața literelor, se retrase lângă mama sa, cu nădejdea că va putea s-o hrănească din munca lui. Cervantes avea pe atunci treizeci și trei de ani.

Tipări la început *Galatea* (1585), din care nu dădu decât primele șase cărți, și pe care n-a sfârșit-o niciodată, cu toate că în prefața părții a doua din *don Quijote* mărturisește că-n curând o va da la lumină. Lucrarea a fost bine primită. În același an, Cervantes se căsătorii cu dona Caterina de Palacios, fiica unor hidalgi vestiți din Esquivias, oameni săraci însă.

Cervantes împlinise cincizeci de ani când, întâmplător, făcu o călătorie prin Mancha. Locuitorii unui mic sat numit Argamazilla se luară la ceartă cu el din anumite pricini și îl târără în temniță, unde rămase ceva vreme. Aici a început să scrie la *don Quijote*.

Cervantes, nerăbdător să-și dovedească recunoștința față de contele de Lemos, îi închină volumul *Nuvele exemplare*, care se tipări în 1613, cu opt ani în urma apariției primei părți din *Don Quijote* (1605). În anul următor (1614), dădu la iveală *Viaje Del Parnaso*. Dar aceste opere nu-i aduceau decât prea puțin, în timp ce ajutorul contelui de Lemos devenea din ce în ce mai neîndestulător.

În același an, 1614, un aragonez care își luă numele de Avellaneda, tipări un fel de urmare a lui *don Quijote*; lucrare proastă, lipsită de gust și de spirit, dar în care se întâlneau la tot pasul ocări pornite împotriva lui Cervantes. Acesta răspunse așa cum trebuia să

răspundă oricărei satire răutăcioase: tipări partea a doua din *don Quijote*, mult mai bună decât cea dintâi (1615).

Cât timp a trăit Cervantes, a fost citit Avellaneda; după moartea lui Cervantes, numele celuiilalt n-a mai fost deloc pomenit.

Partea a doua din *don Quijote* a fost cea din urmă lucrare tipărită în timpul vieții lui Cervantes. Lucra la romanul *Persiles y Sigismunda*, când fu lovit de boala care îl și răpuse: dropica (hidropizia). Simțise de timpuriu că n-avea să se mai lecuiască; și, de teamă că nu va putea să-și sfârșească opera, își agravă boala, lucrând necontenit, peste puterile lui. Se istovi în cele din urmă.

Liniștit și senin pe patul morții, după cum sub povara nenorocirilor se păstrase totdeauna înțelept și răbdător, statornicia și încrederea în sine l-au călăuzit până în ceasul din urmă, nedesmințindu-se o singură clipă.

Cu patru zile înainte de a muri, trimise să i se aducă romanul *Persiles y Sigismunda*, pe care îl închină tot contelui de Lemos, care tocmai se reîntorcea din Italia, prin câteva rânduri scrise în pripă cu mână tremurătoare: „Cunosc o veche română spaniolă, scrise el, care mi se potrivește de minune și care începe prin aceste cuvinte:

Grăbește moartea-n urma mea; o știu;

Eu, liniștit, mă-ndemn acum să-ți scriu...

...mă simt mâhnit că n-am putut sfârși cele câteva lucrări cari v-au fost încă de la început închinare (îi spunea contelui de Lemos), cum ar fi de pildă *Săptămânile Grădinii* și cele din urmă cărți din *Galatea*, căreia știu că i-ați păstrat o sinceră prietenie; dar pentru asta ar trebui o minune a celui Atotputernic, și eu nu-i cer altceva decât să aibă pururi grijă de Înălțimea Voastră“.

Aceste rânduri au fost scrise la 19 aprilie 1616. Cervantes a murit pe 23 aprilie, la vârsta de șazececi și opt de ani și șase luni.

*

Don Quijote rămâne capodopera literaturii spaniole. Astăzi poate fi socotit cel mai frumos roman din câte s-au scris vreodată, și el se va citi necontenit. Cervantes e un Homer al povestirii glumețe. În opera lui întâlnești un cinism de o rară eleganță, închipuirea lui nu cunoaște margini; bogăția cuvântului se revarsă ca o apă nestăvilită, plină de adevăr și de înțelepciune. Adăugați la aceasta o minunată intuiție a faptelor intime ale spiritului și o filosofie nesecată în înfățișări ce par că stăpânesc o hartă nouă și întregă a inimii

omenești. Cervantes vede adâncul omului. Această filosofie se amestecă cu instinctul comic și romantic. De aici neașteptatul care învăluie în fiecare clipă personajele, fie prin acțiune, fie prin stil. Personajele rămân înțelese cu ele însele; dar faptele și ideile nu au astâmpăr în jurul lor; ele se zămislesc într-o veșnică reînnoire din ideea-mamă; vântul, care aduce fulgere, suflă neconținut: aceasta e legea marilor opere.

Noutatea, în opera lui Cervantes, și îndeosebi în *don Quijote*, tocmai mulțumită bogatei fantezii a autorului, poate fi socotită totdeauna firească.

Ironia nu face să șchioapete acțiunea. Dimpotrivă. Hazul e sănătos, străin de răutate, omenesc înainte de toate, și dacă între don Quijote și Sancho Panza ai să întâlnești deosebiri de gândire și de interpretare, amândoi sunt unul și același, prin darul neasemuit al autorului de a întrupa în ființa unuia ceea ce pare că i-ar lipsi celuilalt. Aceasta se datorează într-o mare măsură marelui talent al lui Cervantes. În această privință, el nu poate fi socotit cu nimic mai prejos de Dante și Shakespeare. Căci, cu toate că uimește această înzestrare de a mânuși o lume pururi nouă prin închipuire, personajele din *don Quijote* trăiesc, simt, se frământă cu tot neastâmpărul pe care îl simțim desprinzându-se din ființa noastră. Marea însușire a lui Cervantes a fost aceea de a fi întrupat într-un nebun înțelept, trecător printr-o lume nesinceră cu ea însăși, dornică mai mult să batjocorească viața decât s-o ridice, toată neliniștea omenească plecată spre ceva mai bun și mai apropiat de Dumnezeu sortit să înfrunte veacurile.

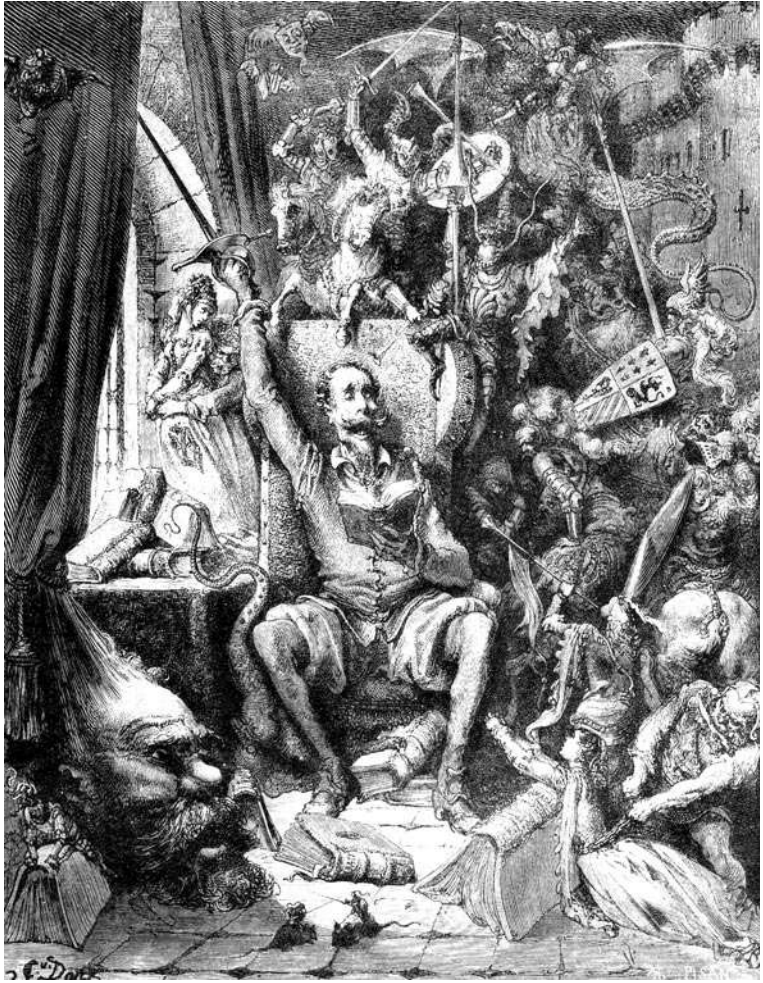
*

Cea dintâi traducere în română a marelui operă a lui Miguel Cervantes a fost aceea a lui Ion Heliade Rădulescu, tipărită la 1840 în tipografia lui Eliad însuși: *Don Chishot dela Manca, din scrierile lui M. Cervantes, tradus în românește din franțuzește dupe Florian, de I.R.* Această traducere, care cuprinde numai cincizeci de capitole și din care s-au înlăturat pasaje în strânsă legătură cu acțiunea, se oprește însă la partea întâi.

Alte traduceri au apărut fragmentar, unele nesemnate, făcute, bineînțeles, tot din franțuzește, într-o limbă care prin nimic nu se putea apropia, cât de puțin, de măreția originalului.

AL. IACOBESCU

Capitolul I

Unde își începe aventura vestitul hidalgo¹ don Quijote din La Mancha și ni se arată care erau lecturile și visele sale, cum îi era firea și felul de viață

Intr-un sătuc din La Mancha, al cărui nume nu țin defel să mi-l aduc aminte, nu cu prea multă vreme în urmă, trăia un hidalgo, pe numele său Quejana – căruia i se mai spunea și Quijada, adică falcă, sau Quesada, care înseamnă *brânzoaică* în limba spaniolă, dar numele său nu prea are importanță, căci curând avea să-și aleagă unul cu mult mai potrivit faptelor sale ce aveau să vină.

¹ Titlu purtat, în Evul Mediu, de unii nobili spanioli (*n.ed.*)

Capitolul III

Unde ni se povestește chipul hazliu în care don Quijote a fost armat cavaler, dar nu înainte de a pomeni despre o primă luptă pe cinste, cu țeste crăpate

i plăcuse sau nu, se săturase ori ba, don Quijote, cum își termină cina, ce-i fusese și mic dejun și prânz, îl trase pe hangiu în grajd și, folosind vorbe fără nicio noimă, îl lăsă pe acesta mut de uimire:

– Nu mă voi ridica niciodată de la pământ, viteazule cavaler, până ce, prin bunăvoința Înălțimii voastre, nu-mi va fi hărăzit darul ce vi-l voi cere și care, de bună seamă, se va reînturna însutit, atât întru lauda Înălțimii voastre, cât și spre folosul întregului neam omenesc.

Hangiul, făcu tot ce putu spre a-l ridica pe don Quijote de la pământ, dar cum nu fu chip să-l convingă să se ridice, renunță la asta și îi ceru să-i împărtășească ce îi ceruse cu acele cuvinte de neînțeles.

– Tot ce vă cer, fără egal dărnicii Înălțimii voastre, este ca, mâine în zori, să mă armați cavaler. Noaptea asta îmi voi priveghea armele în capela acestui castel, iar mâine se va săvârși lucrul ce-mi doresc, să pot începe să bântui prin lumea întreagă, săvârșind fel de fel de isprăvi spre binele nevoiașilor, așa cum se cuvine tagmei noastre cavalerești și cavalerilor rătăcitori, precum sunt și eu.

Hangiul, de felul lui cam uns cu toate alifiile, începu să se dumirească în privința smintelii oaspetelui său și, după ce se lămuri pe deplin, decise să-i cânte în strună, zicându-i că găsea foarte cu cap ceea ce-și dorea și că aceasta era o hotărâre firească tuturor cavalerilor de neam, cum, după

chipeșă-i înfățișare, don Quijote se arăta a fi; ba chiar că și el, în tinerețe, săvârșise cam peste tot asemenea îndeletniciri aducătoare de cinste, amintind din peregrinările sale: viile din Malaga, insulele Riaran, vestitul Compas de Sevilla, apeductul Segoviei, livezile de măslini din Valencia, Rondilla din Granada, plaja din Sanlucar, oborul din Cordoba și vilele din Toledo, precum și alte nenumărate locuri, toate locuri de pierzanie și tristă faimă pentru oamenii cinstiți; vestit devenit el mai apoi prin toate judecătoriile și tribunalele din aproape întreaga Spanie. Și hangiuul își încheie tirada cu vorbe pe care le bănuia pe placul trăsmitului său oaspete... că se retrăsese în acest castel al său, unde trăia din avutul lui și din al altora și unde cu drag primea pe toți cavalerii rătăcitori din orice tagmă și de orice rang.

Apoi, deși era ditamai castelanul, se scărpină în cap ca un hangiu, exprimându-și regretul că îi este castelul văduvit de

Și nici nu-și sfârși bine vorba că îl și legă din nou de stejar și începu să-i tragă atâtea curele pe spate de-l lăsă mai mult mort decât viu.

Când gândi că-i era de ajuns, îl lăsă slobod să plece și bietul Andres, tare necăjit de pățania sa, porni jurând să-l găsească pe don Quijote de La Mancha și să-i povestească cum nu își